

Budući da je potpisani sastavio ovaj Pravilnik prema Pravilniku o požarima propisanom carskom rezolucijom u Beču od 26. lipnja 1788. za Kraljevinu Ugarsku, upozorava se da je člancima označenim zvjezdicom (*) dodana pokoja sitna stvar, da su članci označeni s dvije zvjezdice (**) posve ili dijelom izmijenjeni, a da su članci koji imaju tri zvjezdice (***) posve nadodani.

Članaka kojima je dodana sitnica ima 18.

Članaka posve ili dijelom izmijenjenih ima 21.

Članaka dodanih ima 26.

Za 6. članak ovog Pravilnika treba dodati da tri bečke stope odgovaraju dvjema mletačkim stopama i devet palaca; da šesnaest mletačkih unci odgovara 14 i $\frac{3}{4}$ mletačkih; te da osamnaest bečkih unci odgovara 16 $\frac{1}{2}$ mletačkih unci.

Giovanni Giustini.

PRAVILNIK
O POŽARIMA
PROPISAN
ZA GRAD I SLOBODNU LUKU
RIJEKU
GODINE 1802.

Rijeka
Kod ROSINE UDOVE KARLETZKY.

GIUSEPPE DE KLOBUSICZKY
SVETOG CARSKOG I
KRALJEVSKOG APOSTOLSKOG VELIČANSTVA

Pravi savjetnik Uzvišenog ugarskog namjesničkog vijeća; Privremeni predsjednik gradskog i slobodne luke kraljevskog gubernija, te čitava ugarskog primorja, Civilni kapetan slobodnih primorskih gradova Rijeke i Bakra; i Direktor rukovanja političko-zakladnih blagajni slavne Kraljevine Ugarske.

Da se doskoči groznim posljedicama požara, koji se povremeno dogode, te da se vjerno i točno ispune preblage carske rezolucije izdane u tako važnoj stvari, poštivat će se odsad u ovom Gradu i Slobodnoj luci sljedeći Pravilnik, to jest:

- I. Kako se može izbjeći požar.
- II. Ako se požar dogodi, kako ga otkriti na vrijeme.
- III. Kako ga spremno ugasiti, te konačno
- IV. Kako ispraviti tužne posljedice nakon gašenja vatre.

DIO I. SPREČAVANJE POŽARA.

§ 1.

Uzroci požara proizlaze najvećim dijelom od opasnog načina gradnje, nedostatka nadzora, te nepažnje.

** Krovovi.

Moraju biti pokriveni crijepom, a ne daskama ili letvicama, kako u Gradu, tako i u njegovoj okolini, sve kuće, crkve, konventi, samostani, te druge zgrade svih vrsta, male ili velike, kakve god bile.

*** § 2.

Drvena stepeništa.

U buduće bit će zabranjeno graditi u kućama drvena stepeništa; a ona koja su već izgrađena, ako nedostatak prostora ili sredstva vlasnika ne dopuste zidanje, bit će službeno srušena za četiri mjeseca.

** § 3.

Stanovi u potkrovlju.

Bez posebne dozvole od Policije neće se ubuduće smjeti uređivati stambene prostorije u potkrovljima; a u slučaju da se ta dozvola izda, morat će one biti ozidane sa svih strana s podom od cigle ili kamena, te opremljene normalnim ložištima i dimnjacima.

One, pak, što već postoje, a poštuju spomenute mjere, mogu ipak ostati, dok u suprotnom slučaju neće biti dopušteno paljenje vatre ni od drva, ni od ugljena.

** § 4.

Stepeništa u kućama.

Od sada će u svim kućama, bilo novogradnjama ili koje se rekonstruiraju, morati biti kamena stepeništa, a ne drvena, uključujući i stepenice za tavan.

§ 5.

Još manje će se dozvoljavati da se grla ognjišta rade od drveta, već trebaju biti neizostavno od cigle, pa kad bi takva drvena grla gdje god i postojala, moraju se što prije uništiti.

* § 6.

Spomenuti dimnjaci bit će iznutra premazani dobrim vapnom, izdignuti ravno barem tri bečke stope nad krovom; i morat će biti široki šesnaest i osamnaest palaca, da bi ih se lako čistilo i pometalo. Napominje se, da među spomenutim dimnjacima ne smije biti greda ni drveta bilo koje vrste.

* § 7.

Cijevi za peći.

Trebat će dozvola magistrata da bi se u zidove kuhinje ili sobe ugradilo metalnu cijev za peć, ili da bi je se uzidalo; i zato je pojasarima i drugim izrađivačima ove robe zabranjena izrada takvih cijevi pod prijetnjom ozbiljne kazne. Magistrat neće nikad izdati takvu dozvolu, osim u slučajevima krajnje nužde, i to tamo gdje ne postoji drugi način zagrijavanja peći; no uz uvjet, da rečene cijevi ulaze u grlo dimnjaka, tako da ne postoji opasnost od požara, uz obvezu dimnjačarima da ih uvijek drže čistima.

** § 8.

Kuhinje.

U kuhinjama, te ostalim prostorima namijenjenim paljenju vatre, kao i u prolazima i hodnicima, kojima se nosi vatra, pod ne može biti drven. Oni koji postoje, morat će se bez odlaganja zamijeniti pokrovom od cigala ili kamenim pločama. Ista se predostrožnost mora se bez razlike poštivati i u pogledu rupa koje vode k peći u krugu od tri stope.

*** § 9.

Ognjišta.

Ubuduće se neće tolerirati ona ognjišta koja umjesto dimnjaka imaju proste rupe za odvod dima. Dakle, ove će rupe, koje se mora zazidati, biti zamijenjene normalnim dimnjacima u roku od šest tjedana, u skladu s § 6.; u suprotnom slučaju, bit će službeno srušena kako rečena ognjišta, tako i njihove nape.

*** § 10.

Nape ognjišta.

Pod prijetnjom najstrože kazne zabranjuje se podizanje drvenih napa ili od dasaka, jer ih se mora zidati od cigle ili kamena sa željeznim okovima. Ipak, dopušta se da već postojeće ostanu, ako su dobro premazane iznutra i izvana žbukom, u roku od četiri tjedna.

§ 11.

Pećnice.

Sve pećnice moraju biti lučne i pokrivene crijepom.

*** § 12.

Zabranjuje se pod prijetnjom najstrože kazne podizanje kemijskih pećnica u gradu i njegovim predgrađima.

*** § 13.

Pećnice tvornica duhana moraju se graditi u podrumima sagrađene na luk, s vratima i prozorima zatvorenim rešetkama, inače ih se neće tolerirati u gradu i predgrađima.

*** § 14.

Kovačke peći.

Kovačnice moraju imati pod od kamena ili cigle ili zemlje, a bit će ograđene zidom i gore ožbukane.

§ 15.

Staje.

Koliko je moguće i staje će biti građene na luk. Dakle, policijski referent će nadzirati da se sve nove staje, osim iz važna razloga, grade na lukove i da ih se dobro premaže vapnom, kako sa strana, tako i odozgor.

§ 16.

Spremišta za žito i ostala mjesta, gdje se prerađuje lan.

Spremišta za žito i ostala mjesta, gdje se prerađuje lan, gradit će se, koliko je moguće, izvan grada i predgrada, na mjestima koja odredi magistrat.¹

§ 17.

Privola magistrata.

Od sada nadalje neće se moći poduzeti nikakav popravak, pogotovo oko dimnjaka, ognjišta ili drugih sličnih mjesta, a još manje graditi iznova bez posebne privile magistrata i suda vještaka, uz prethodni upit susjeda i **Intae aventi**.

§ 18.

Ovlašteni graditelji.

U slučaju bilo kakve gradnje, podizanja, širenja ili popravka neke zgrade, ili u slučaju bilo kakvih promjena na dimnjacima, pećima ili ognjištima, morat će se uvijek koristiti za to ovlaštene arhitekta ili zidarske majstore, a u slučaju prekršaja bit će oštro kažnjeni kako investitor, tako i nesposobni radnici.

§ 19.

Nadzor nad načinom gradnje.

Magistrat će nadzirati da se svak strogo drži uvjeta dobivene dozvole, kažnjavajući prekršioce i dajući rušiti sve ono, što je nepravom sagrađeno.

*** § 20.

Svi oni, koji će graditi zgrade, morat će unaprijed misliti na spremišta, koja će prema potrebama svakog stanara biti nužna za spremanje drva i ugljena; a ubuduće neće biti dozvoljeno držanje tih stvari, pa ni u već postojećim kućama, na drugim mjestima osim onih, koja je magistrat, odnosno referent, po pregledu prostorija odobrio i proglasio slobodnim od opasnosti od požara.

§ 21.

U pregledu koji će se izvršiti na svim rečenim gradnjama, morat će prisustvovati dimnjačar, da pažljivo pregleda sve prostore i svaku stvar od koje može početi neki požar.

§ 22.

Pregledi, dozvole za gradnju i naknade.

Ove dozvole od strane magistrata, kao i spomenuti pregledi neće podlijevati nikakvim naknadama.

*** § 23.

Odlaganje i čuvanje živog vapna.

Pod prijetnjom najstrože kazne i nadoknade svih šteta koje mogu nastati, bit će zabranjeno odlagati ili čuvati živo vapno na onim mjestima, gdje ga kiša ili druga voda može smočiti, nego mora odmah biti ugašeno. Inače će biti dozvoljeno čuvati ga u zidanim spremištima ili drugim sigurnim mjestima, ali uz prethodnu dozvolu magistrata.

---

¹ Budući da je primjećeno da se u nekim selima sijeno prikuplja u hrpe među kućama, te često i blizu samih kuća, trebat će paziti da se ubuduće, koliko bude moguće, sijeno skuplja iza kuća na pogodnoj udaljenosti od svih zgrada da bi se uklonila svaka opasnost od požara.

** § 24.

Pucanje i vatromet.

Bez dozvole policije, koja će u svakom pojedinom slučaju odrediti pogodna mjesta, zabranjeno je, pod prijetnjom najstrože kazne, pucanje po gradu i predgrađima, te u blizini istih, kao i paljenje vatrometa i pogotovo tzv. Sonnenwendfeuer.²

*** § 25.

Slično, bit će zabranjeno pucanje s brodova usidrenih u luci Fiumare, kako iz topova, tako i mužara, mužarčića, pušaka i bilo kojeg drugog oružja.

** § 26.

Paljenje slame ili sličnog u kuhinji.

Bit će najstrože zabranjeno paliti slamu ili slično u kuhinjama da bi se uništilo određene noćne insekte, koji se gnijezde pogotovo ispod ili oko ognjišta.

** § 27.

Paljenje bačava.

I bačvari moraju biti vrlo pažljivi da ne pale bačve pri i najmanjem vjetru, niti na drugim mjestima osim onih, koja im je u tu svrhu odredio policijski [Sifta](#).

*** § 28.

Ravnanje vesala vatrom itd.

Isto će postupati veslari kod ravnanja vesala vatrom i slično.

*** § 29.

Šuperanje brodova itd.

Vatre potrebne za šuperanje brodova koji su usidreni u luci u Fiumeri, ili za katraniranje konopaca, palit će se na tolikoj udaljenosti od brodova i kuća, da se ukloni svaka opasnost od požara, i to se ima raditi za mirna vremena, kad nema vjetra.

* § 30.

Pušenje duhana.

Nek se nitko ne usudi pušiti duhan u stajama, žitnicama, spremištima i ostalim jednako opasnim prostorima, kao i na ulicama i trgovima grada i predgrađima u otvorenoj luli pri i najmanjem vjetru.

* § 31.

Sušenje lana i drva.

Također je najstrože zabranjeno sušenje lana i drva i drugih zapaljivih materijala blizu peći ili ognjišta, a još manje u samim pećima, dimnjacima i nad ognjištima.

* § 32.

Čuvanje drva, ugljena, sijena, slame i sl.

Drva, ugljen, kućine, sijeno, slama i slično ne mogu se odlagati na mjestima uz kamine ili ognjišta, niti pod krovovima i u tavanima.

---

² *** (a) *Sonnenwendfeuer* odgovaraju tzv. Fallò, tj. vatrama koje djeca obično pale na trgovima ili na ulicama.

*** Takav vatromet kod nas se zove Vatra sv. Ivana Krstitelja, jer se pali u predvečerje blagdana tog sveca.

*** § 33.

U onim kućama potom, gdje su staje podignute na osamljenim mjestima, i koja nemaju izravne veze s ostalim zgradama, a nemaju niti stambenih prostorija, nego samo tavan, može svatko čuvati sijeno, slamu i slično. Isto se mora razumjeti za one tavane, pod kojima nisu stambene prostorije, te nikakav kamin, čiji bi dimnjak prolazio tim tavanom.

§ 34.

Stvari koje se lako mogu zapaliti, ne smiju se čuvati u većim količinama. Oni obrtnici, koji rade sa zapaljivim materijama, u svojim radionama moći će čuvati samo male zalihe.

* § 35.

I moraju ih dobro čuvati.

Trgovci, koji prodaju smolu (paklinu), barut, salitru, sumpor, terpentin, ulje i drugu sličnu robu, poklonit će najveću pažnju vatri i osvjetljenju. A u vezi baruta, moći će držati pri ruci ne više od četiri funte, koje će uvijek biti dobro spremljene u limenkama, a ostatak će držati van grada i predgrađa, na sigurnom mjestu.

*** § 36.

U smislu § 10. dijela 1. Političkog edikta o trgovačkoj plovidbi, svi kapetani ili vlasnici brodova, pod prijetnjom kazne od 50 fjorina, dužni su po svom dolasku prijaviti lučkom kapetanu ili zdravstvenom uredu količinu baruta, koju imaju na rečenim svojim brodovima; a oni koji dođu na ukrcaj u luku Fiumare, morat će ga pohraniti (do posljednjeg naboja) u magazin tome namijenjen ili na drugi brod usidren pred gradom, od kuda ga kapetan ili vlasnik neće moći niti smjeti preuzeti prije nego li je isplovio iz luke Fiumare, gdje apsolutno nije dozvoljen iskrcaj niti ukrcaj baruta.

§ 37.

Oprez pri kuhanju na maslacu.

Kuhajući na otopljenom maslacu ili masti dobro će se paziti da ne plane, a ako se to dogodi, ne smije ga se polijevati vodom, već se plamen mora ugasisi pokrivanjem i zatvaranjem posuđa.

*** § 38.

Kuhanje, držanje ili nošenje otvorene vatre i svjetla po ulicama i trgovima.

Kod kako bilo malog vjetra strogo je zabranjeno kuhanje ma kakve stvari, kao ni držanje ili nošenje vatre ili otvorenog svjetla po ulicama i trgovima grada i predgrađa.

*** § 39.

Po zalasku sunca isto tako će s morati pogastiti sve vatre na ulicama i trgovima grada i predgrađa.

*** § 40.

Izrijeком se određuje, pod prijetnjom najstrože kazne, roditeljima i svima onima kojima je povjerena briga za djacu, da im ne dozvole da hodaju ulicama i trgovima s upaljenim svijećama u predvečerje Dana mrtvih.

* § 41.

Obrtnici koji rade s drvom, dakle stolari, pekari, kolari, bačvari, veslari i slični, ne smiju ostavljati u radioni ili skladištu gdje rade, drveni otpad, nego ga moraju svaki dan odnijeti na mjesto pogodno i siguno od požara.

* § 42.

Rezanje slame, mlaćenje i stanjivanje lana ili konoplje itd. kod svjetla. Rezanje ili mrvljenje slame, mlaćenje i stanjivanje lana ili konoplje, vršenje žita i slični poslovi neće se smjeti činiti noću, a bude li to nužno učiniti, trebat će rabiti svjetiljke dobro zatvorene staklom ili limom.

* § 43.

Upotreba vatre i otvorenih svjetiljki u stajama i na tavanima itd. je zabranjena. Pod prijetnjom najstrože kazne zabranjuje se paljenje otvorenih svjetiljki na tavanima, stajama, gdje je spremljena slama ili sijeno, ili drugim mjestima gdje su spremljene zapaljive materije. Bačvari nek se ne usude raditi u svojim radionama s otvorenim svjetlom, već se imaju služiti svjetilkama od lima ili stakla. Svaka glava obitelji mora također biti opskrbljena rečenim svjetilkama, da bi se svak u kući po potrebi mogao njima poslužiti u rečenim prostorima.

§ 44.

Hoteljeri moraju jamčiti za svoje goste i kočijaše.

I hoteljeri moraju jamčiti za sve svoje goste i kočijaše, koji stanuju u njihovim hotelima, kao što je obvezno da svaka glava obitelji jamči za svoje ukućane, te neće dozvoliti da stajski momci i sl. rabe otvorene svjetiljke u stajama ni da puše duhan.

§ 45.

Pažnja potrebna s vatrom i svjetilkama.

Općenito će svaki kućevlasnik ili glava obitelji zadužiti izrijeком ne samo svoju djecu, ukućane, stanare i goste da budu posebno pažljivi s vatrom i sa svjetilkama, nego će i sam, prije no legne u krevet, morati provjeriti u stajama i ognjištima da je vatra ugašena i čuvana na sigurnim mjestima.

*** § 46.

Bit će strogo zabranjeno paliti ili držati vatru upaljenu tokom noći na brodovima usidrenim u luci Fiumare, nego ju se pažljivo mora ugasiti svake večeri kod zalaska sunca. Slično, bit će zabranjeno držati na brodovima otvoreno svjetlo, jer ono mora uvijek biti zatvoreno u svjetilkama, lampama i sl. da bi se odagnala opasnost od požara. Stoga će biti zadužene straže u luci da posebno paze noću na brodove, pa kad otkriju neku nepravilnost, morat će, pod prijetnjom najstrože kazne, dojaviti je odmah lučkom kapetanu, da bi on bez odlaganja mogao stvar ispraviti i kazniti prekršioce.

*** § 47.

Gradske straže za jačega vjetra moraju navečer proći sve ulice i trgove grada i predgrađa vičući jasno iz sveg glasa da svak dobro pazi na vatru i osvjetljenje.

§ 48.

Vrući pepeo.

Posvetit će se puna pažnja vrućem pepelu, koji se ne može odlagati na bilo koje mjesto, nego tamo gdje ne prijete nikakva opasnost.

§ 49.

Čišćenje dimnjaka.

Površnost u čišćenju dimnjaka već je više puta uzrokovala požare; zato će kućevlasnici i glave obitelji biti dužni paziti da su dimnjaci i peći često čišćeni i čuvani u takvu stanju, da ne prijeti opasnost od požara.

* § 50.

Pomoću dimnjačara.

Dimnjake i peći redovito će čistiti pravi i iskusni dimnjačari, i to po procjeni referenta, tj. u mjeri veće ili manje upotrebe vatre, svakih 14 dana do najviše svakih četiri tjedna; štoviše, kod pekara i sličnih, kao i u rafinerijama šećera, tvornicama sapuna, rozola i td. te kod onih obrtnika, kojima treba velika vatra, čistit će se svakih osam dana.

*** § 51.

Naknada za čišćenje dimnjaka.

Plaća dimnjačarima za čišćenje bit će 12 solada za svaki dimnjak u prizemlju, te za prvi stan u kući; za drugi 10 solada, treći 8, a za četvrti 6. Moraju međutim izabrati pogodno doba za rečeno čišćenje, tako da ne ometaju stanare u kuhanju ručka ili večere.

§ 52.

Dužnost dimnjačara.

Dimnjačari će morati prijaviti policiji one obitelji, koje odbijaju čišćenje svojih peći i svojih dimnjaka u predviđeno vrijeme, kao i da je neka peć ili dimnjak oštećen ili od njih prijeti opasnost, jer u slučaju da to zanemare, morat će odgovarati za svaku štetu. U ovome nek se ne uzdaju samo u svoje momke, nego neka se sami upute po kućama u pregled dimnjaka, peći i sličnog.

§ 53.

Dužnost stanara prema dimnjačarima.

U slučaju opet da su dimnjačari površni u vršenju svojih dužnosti, kućevlasnici i glave obitelji morat će ih isto tako prijaviti policiji.

* § 54.

Povjerenici za požare i pregledi.

Za točno i savjesno izvršavanje gore navedenih točaka, te da bi se izbjegla opasnost od požara, bit će dužnost dvaju mjesnih povjerenika i javnog ekonomu da kako u proljeće tako i u jesen obiđu kuću po kuću, zajedno s predstavnikom građevne uprave, te po jednim majstorom zidarom, stolarom i dimnjačarom, pregledajući dimnjake, peći, ognjišta i slično, bilježeći sve što su našli od opasnosti; štoviše, ono što prijeti nekom neposrednom opasnosti, dat će odmah srušiti. S tim u vezi obići će i razna sredstva za gašenje požara, koja se nalaze u kućama, o čemu će točno izvijestiti magistrat. (Rečeni povjerenici imat će potrebne odluke, da bi znali kako postupati, a i da bi se mogli legitimirati).

DIO II.
BRZO OTKRIVANJE IZBIJANJA POŽARA.

§ 55.

Budući da požari izbijaju unatoč svom oprezu, treba se posvetiti posebna pažnja njihovu brzom otkrivanju, čemu posebno služe noćni stražari, te oni za požare.

Dužnosti noćnih stražara i onih za požare.

Da bi se brzo otkrilo požar, mora se oštro naložiti noćnoj straži da posebno noću paze na vatru, te da spazivši gdje požar ili opasnost, odmah moraju vičući upozoravati, pod prijetnjom najstrože kazne.

* § 56.

U doba sajмова.

U sajmene dane mora se biti dvostruko pažljiv i obazriv, da ne izbiju požari. Stoga se neće moći koristiti vatra niti otvoreno svjetlo, a još manje pušiti duhan ni unutar ni pokraj trgovina ili baraka na sajmu. U blizini sajma mora stalno biti spremna dostatna količina vode. Dan prije početka sajma mora izaći proglas, ili se bar mora naložiti gostioničarima, hoteljerima i sličnima da upozore svoje goste i trgovce na sajmu da budu vrlo pažljivi, da se ne dogodi nikakva nesreća s vatrom u njihovim barakama.

§ 57.

Ne držati u tajnosti vatru.

Dogodi li se kakav požar, mora ga se razglasiti vikanjem i pozivima u pomoć, pa će svatko tko to ne učini, biti kažnjen i osuđen nadoknaditi štetu koja bi nastala, do onog iznosa koliko dostaje njegov imutak.

§ 58.

Svatko je dužan razglasiti ga.

Svatko je odmah, doznao na koji mu drago način, dužan obznaniti javnosti da je izbio požar.

** § 59.

Na koji se način treba obznaniti.

Takvo upozorenje dat će se vikanjem, a noću i lupanjem na vrata i prozore kuća, obavještavajući istovremeno i osoblje policije. Čim se dozna za kakav požar, upozorit će se putem policije guverner, ili onaj koga on zaduži, a također je dužnost gradskih teklića da bez odlaganja upozore svo osoblje policije, magistrata, a pogotovo zatim referente i povjerenike.

Glave kvartova će, ne gubeći vrijeme, izvijestiti sve obrtnike, koji žive u njihovom kvartovima, te ih potaći da izvrše svoje dužnosti. Gradske straže moraju odmah dati znak gradskim zvonom, bez čekanja ikakve naredbe, te će na gradskom tornju, za dana, izvjesiti crvenu zastavu, a noću veliku svjetiljku, tako da gleda na onu stranu grada, gdje je izbio požar. Istovremeno će vojska bubnjati na uzbunu, a stražar velike straže, ili tko drugi, tko prije otkrije požar, dat će znak pucanjem iz mužara. Još će se poslati momčad na konjima i pješice u najbliža mjesta, da ih se upozori. U slučaju da opasnost raste, morat će zviniti udaranjem sva zvona crkava, kako u gradu, tako i u predgrađima.

DIO III.
BRZO GAŠENJE.

§ 60.

Brzo gašenje požara ovisi o držanju u spremnosti nužnih sredstava, dakle vode, štrcaljki, škala i sličnog, o dobrim pripremama, naglasivši raznim grupama građana njihove dužnosti, te konačno o redu, koji se mora održati u takvim slučajevima, da bi se izbjegla svaka pometnja.

Javni zdenci.

Stoga je jedna od najvažnijih stvari posvetiti najveću brigu održavanju zdenaca, bilo javnih, bilo privatnih; te će se kod pregleda koji će se držati, u izvješću posebno naglasiti da zdenci moraju biti uvijek u dobru stanju.

** § 61.

Privatni zdenci i cisterne.

Kad se gradi nova kuća, učinit će se sve da se sagradi i zdenac ili cisterna (osim u slučaju kad je rečena kuća blizu mora ili vode), a neće se moći izdati dozvola za gradnju bez takva uvjeta.

*** § 62.

Pod prijetnjom najstrože kazne svi zdenci i cisterne privatnih kuća, a pogotovo onih koje su najbliže požarištu, morat će biti otvoreni da bi se voda mogla uzeti i nositi na rečeno požarište.

** § 63.

Držanje konja u spremnosti.

Bit će izvrsna stvar imati za slučaj potrebe uvijek spremne konje, tako da svi stanovnici grada i predgrađa, koji posjeduju svoje konje, moraju na smjenu uvijek držati nekoliko u spremnosti i zauzdane, da bi ih se bez odlaganja moglo upotrijebiti u slučaju požara za prijevoz sredstava za gašenje, vode ili drugog, što bude potrebno.

** § 64.

Sredstva za gašenje.

Sve kuće, kako u gradu, tako i u predgrađima, opskrbit će se razmjerno dolje navedenim količinama sljedećih sredstava, i to:

	Male	Srednje	Velike
Sićeви kožni ili slamni dobro premazani iznutra, a također tzv. kabli, te ovi posljednji da bi se držali uvijek, i danju i noću, puni vode	1	2	4
Željezne kuke	1	2	3
Škale za na krov	1	2	3
Ljestve od užeta	1	2	3
Lopatice za vatru	1	2	3
Drvene svjetiljke sa svijećom	1	3	5
Velike bačve pune vode	-	1	2

** § 65.

Najmanje kuće obvezne su nabaviti samo jednu kuku, željeznu kuglu, ostakljenu svjetiljku, sić kožni ili slamni, te tzv. drveni kabel koji mora biti pun vode i danju i noću.

** § 66.

Razliku među malim, srednjim i velikim kućama odredit će policija, te priopćena povjerenicima pred obilazak, da bi znali odrediti mjerila kod prvog obilaska, koji će učiniti.

** § 67.

Samostani, tvornice šećera, rozola, rakije, sapuna itd. smatrat će se dvjema velikim kućama, pa će stoga morati biti opremljene, osim gore navedenom opremom, sa šest malih štrcaljki i jednom velikom.

*** § 68.

Crkve će također morati biti opremljene, zavisno o veličini, s dva ili tri čabra puna vode.

** § 69.

Razmještaj opreme za gašenje.

Magistrat će se pobrinuti da svaka kuća, svaka crkva, svaki samostan i uopće svaka zgrada bude opremljena svom opremom za gašenje, koja bude propisana.

** § 70.

Čuvanje istih.

Oprema namijenjena gradu čuvat će se na pogodnim mjestima, tako da bude dostupna u svaki čas, a nadzor će biti povjeren pouzdanim osobama; stoga će tijekom godine često biti obilaženi, pogotovo štrcaljke, dajući ih na popravak svaki put kad se pokvare. Bačve napunjene vodom, koje moraju stalno stajati na određenim mjestima, bit će s vremena na vrijeme punjene svježom vodom. Svaka stvar, dakle, bit će čuvana tako da može poslužiti u slučaju bilo kakve trenutne potrebe. Utvrdi li se nebriga, odgovorni za nadzor bit će pozvani da dadu najsažetije objašnjenje, te nadoknade štetu koja je njihovim krivnjom nastala.

§ 71.

Prethodna odredba postupaka gašenja.

Da bi postupci gašenja požara uslijedili odmah i u najvećem redu, svak treba znati što mu je činiti.

Za majstore i obrtnike.

Stoga će policijski referent odrediti razna zaduženja za svaki sloj stanovnika, prema njihovom znanju, to jest jedne će zadužiti za donošenje opreme i donos vode, druge za štrcaljke, kožne sićeve, ručne ljestve, a ostale opet da gase vatru, spašavaju stanove, za razbijanje i rušenje.

Za zidare, klesare, stolare, brodograditelje, tesare, veslare, kovače, bravare, potkivače i dimnjačare.

Pogotovo treba dobro podučiti zidare, klesare, stolare, brodograditelje, tesare, veslare, kovače, bravare, potkivače i dimnjačare o priboru koji će morati ponijeti sa sobom u takvim situacijama, a za što će biti spremni u svakom času.

** § 72.

Za samo osoblje policije.

I službenici same policije morat će među sobom na jednak način razdijeliti razna zaduženja te imenovati neke među sobom ili od građana, da tijekom požara paze na mir i red: da kola odlaze i dolaze redovito i bez gužve, potičući ljude zadužene za neki posao uz najveću trezvenost. Nadalje bit će korisno odrediti druge osobe da u takvim situacijama svih i svuda izvijeste, te da ih se može poslati tamo ili amo, ili da posluže zavisno od potrebe. Sudski poslužitelji, stražari i ostali gradski zaposlenici pažljivo će nadzirati sumnjive osobe, da ne dođe do krađa ili drugih ekscesa. Oni koji posjeduju životinje, bit će upozoreni da se u slučaju požara pobrinu da ih se odvede na sigurna mjesta, kako bi bile van svake opasnosti.

§ 73.

Pojavljivanje na požarištu policijskog osoblja.

Na najmanju vijest o požaru moraju se tamo odmah uputiti kako policijsko osoblje, tako i za to određeni povjerenici.

§ 74.

O vlasnicima kuća.

Vlasnici kuća također će se uputiti na požarište, ili osobno ili će poslati kakvu staloženu osobu, a ne djecu sa sićevima i ostalom opremom.

§ 75.

O građanima i obrtnicima.

Obrtnici i ostale osobe za to zadužene požuriti će također sa svojim nužnim priborom da bi se posvetili svojim zaduženjima u smislu § 71 pod prijetnjom sigurne kazne u slučaju kašnjenja; a pogotovo moraju požuriti oni koji su zaduženi za donos vode i prijevoz nužne opreme. Zidari, klesari, stolari, brodograditelji, tesari, veslari, kovači, bravari i potkivači moraju također odmah doći na požarište sa svojom opremom, što će također učiniti i dimnjačari sa svim svojim pomoćnicima.

** § 76.

O kočijašima.

Svi kočijaši u mjestu na prvi znak požara moraju doći sa svojim konjima na mjesto gdje se čuva oprema za gašenje, te će na požarište prevoziti kola s bačvama i čabrovima s vodom, a prihvatit će svaki posao koji se smatra nužnim. Kočijaši i svak tko drži konje, uključujući i strance, držat će svoje konje stalno spremnima, da mogu poslužiti u slučaju potrebe.

§ 77.

O kirurzima.

Svi gradski kirurzi posebno su zaduženi da se na požarištu nađu sa svojim instrumentima i ostalim za liječenje onih nesretnika koje će vatra unesrećiti ili drugog.

§ 78.

O svećenicima i redovnicima.

Za nadati se je da će si i svećenici i redovnici staviti u zadaći, ne samo da tamo pošalju neke svoje sluge s nužnom opremom, već da će i osobno tamo požuriti, dajući dobar primjer ostalima građanima.

*** § 79.

O vojnom garnizonu.

I vojni garnizon će doći na požarište, te će ga se zadužiti za ono što bude nužno.

* § 80.

O susjednim mjestima.

Susjedna mjesta, u smislu preblagih vladarskim Naredbi od 22. rujna 1755. i 4. siječnja 1782., morat će sama odmah jedna drugima pružiti pomoć, a ne čekati da ih na ovaj ili onaj način na to potaknu vlasti i to bez ikakva prigovora.

§ 81.

Posluš spram onih koje je vlast zadužila za gašenje.

U sličnim slučajevima mora se pružiti slijep i spreman posluš spram onih koje je vlast odredila, i to bez ikakva prigovora.

§ 82.

Pristojan način postupanja s ljudima.

Nadređeni će tvrdoglave i inatljive ozbiljno upozoriti da izvršavaju svoje dužnosti, a dat će udaljiti sve besposlene i beskorisne, te one koji smetaju, a u svemu će se ophoditi ljubazno i suzdržano. Uostalom, svi prisutni će biti prilježni i izbjegavat će buku i vikanje.

§ 83.

Red i mir kod gašenja i spašavanja.

Put kojim se dovozi voda i oprema za gašenje mora biti prohodan i slobodan, a noću i osvjetljen. Da kola ne bi jedna drugima smetala, put prilaska kola s opremom bit će različit od onog za odlazak. Ljudi određeni za prihvatanje vode bit će raspoređeni u dva reda, od kojih će jedan služiti za dodavanje punih, a drugi za dodavanje praznih sićeva, i to tako zbog boljeg reda i nužne budnosti.

*** § 84.

Dogodi li se da se neki brod zapali u luci Fiumare, morat će se uz pomoć lučkog kapetana donijeti potrebne odluke, da se taj brod, ako ga se ne može spasiti, neka ga se bar odvoji i udalji od ostalih.

§ 85.

Priprava za gašenje.

Pokrenuvši pumpe, pazit će se da se štrcaljke ne upravljaju prema vjetru, već niz isti. Dok je požar lokaliziran na jednu prostoriju, podrum ili drugi zatvoreni prostor, gasit će ga se, zavisno os okolnosti, ručnim štrcaljkama i špricanjem vodom, ili pak gušenjem zatvarajući svakako ulaze, prozore ili druge otvore, zemljom, busenima, gnojem, kamenjem, ciglama i drugim sličnim, zatvarajući, koliko je moguće, dovod zraka. Pazit će se, na koncu, da se ne brza s rušenjem, ali niti kasni, iz bilo kojeg razloga, kad se ukaže potreba.

§ 86.

Kad je opasnost očita, da bi se požar mogao proširiti, i ne postoji drugi način da se spasi okolne stanove koji su u opasnosti, u tom će se slučaju bez zadržke pristupiti otkrivanju i rušenju.

* § 87.

Uklanjanje šteta.

Oni vlasnici, čije će kuće u sličnim prilikama biti otkrivene ili možda čak srušene, imat će isto pravo i pogodnost onih, koji su praktički oštećeni požarom; dapače, ako se je rušenjem istih spasio cijeli grad, ili su drugačije proistekle povoljne okolnosti, u takvom slučaju učinit će se projekt posebne odštete rečenih vlasnika; u toj odšteti moraju učestvovati razmjerno pogotovo svi oni čije su kuće ili pokretnine spašene tim rečenim rušenjem.

DIO IV.

MJERE KOJE SE IMAJU PODUZETI DA SE SPRIJEČE TUŽNE POSLJEDICE NAKON GAŠENJA POŽARA

§ 88.

Gasioci požara ne smiju se svojevóljno udaljiti.

Kad se ugasi požar, osobe koje su sudjelovale ne smiju zbog toga otići, niti bilo kamo odnijeti nikakvu opremu, toliko dugo dok oni, koje je izabrala vlast, ne procijene situaciju. Nitko se ne može udaljiti s požarišta bez dozvole nadređenih.

§ 89.

Pa i kad je vatra ugašena, mora se svejedno nastaviti s polijevanjem ruševina vodom do njihova potpunog ohlađenja, da se plamičci ili žar, slučajno zaklonjeni u ruševinama, ne bi izrodili u novi požar. U svakom slučaju, bit će dobro ostaviti na mjestu nekoliko stražara na neko vrijeme.

§ 90.

Odlaganje na određenom mjestu i povrat opreme za gašenje.

Kad mine svaka opasnost, sva oprema će se prevesti na određeno mjesto, te odvojivši onu što pripada gradu, vratit će se preostala svojim vlasnicima. Stoga će oprema što pripada gradu morati biti označena gradskim grbom, a ona koja pripada pojedinim kućama, brojem same kuće. Sve ono što je pretrpjelo kakvu štetu, ili je posve uništeno, morat će se popraviti ili nadomjestiti što je prije moguće.

§ 91.

Izvješće magistratu.

Dan nakon ovakve nesreće, policijski referent će sastaviti podrobno izvješće magistratu.

§ 92.

Istraga o uzroku požara i kažnjavanje krivaca.

Morat će policijski referent spremno istražiti kako je nastao požar, da bi se kaznilo one, koji su krivi zbog čista nehaja, no otkrije li se da je netko počinitelj iz zla predumišljaja, taj je podložan kaznama iz krivičnog zakonodavstva.

§ 93.

Oni, koji ukradu neki dio opreme za gašenje.

Usudi li se tko prisvojiti neki dio opreme za gašenje, ili ga pokvariti iz čista mira, ili ga svjesno prodati ili za sebe kupiti, kao i da se bez znanja i pristanka ovlaštenih od policijskog referenta služe za vlastite potrebe opremom za gašenje, poput recimo ljestava i slično, također potpada pod spomenute kazne.

§ 94.

Ili pak krađu za vrijeme požara.

Ako bi se tko usudio prisvojiti neke stvari, koje se spašavaju od pogibli, ili zataji kakvu stvar koja mu je povjerena, zaslužiti će kaznu veću od one propisane zakonom za lopove.

§ 95.

Nagrada onome tko prijavi lopove.

Onaj, tko prijavi kradljivce spomenutih stvari ili opreme koja služi u slučaju požara, ne samo da može biti siguran da ga se neće odati, nego će biti bogato nagrađen.

§ 96.

Nagrade onima koji su dobro obavili posao kod gašenja.

Oni koji su se najviše istakli bit će javno nagrađeni da bi to poslužilo kao opći poticaj.

Prvi koji je dojavio vijest o požaru nadređenima dobit će iz kapitanatske blagajne jedan fjorin nagrade; onaj, pak, koji je prvi dovezao vodu, fjorin i pol, a drugi jedan fjorin. Dimnjačaru, koji je prvi prošao kroz dimnjak, dat će se dva fjorina, a drugome jedan fjorin.

§ 97.

Nadoknada troškova.

Kapetanatskoj blagajni ostaje pravo traženja naknade svih troškova od onih vlasnika ili stanara kuća u kojima je, bilo iz nehata bilo krivnjom, nastao požar. Ostaje ipak za prve, nakon trijezne procjene, slobodno tražiti nadoknadu od stvarnih uzročnika požara.

* § 98.

Oznake povjerenika među ostalim prisutnima na požarištu.

Da bi se, dakle, povjerenici mogli razlikovati od ostalih prisutnih, te da bi im se svi koji rade pokoravali, tako se povjerenici moraju razlikovati od ostalih prisutnih imajući bijelu kokardu na šeširu: stoga neka se nitko ne usudi nositi takvu kokardu kad izbije požar, nego samo povjerenici, a niti smije itko doći na konju, pod prijetnjom da će odmah biti uhapšen.

* § 99.

Upisnik o raspodjeli povjerenika i podpovjerenika za požar, kao i određenih poslova obrtnika i drugih osoba zaduženih za gašenje požara.

Da se ne dopusti da padne u zaborav raspodjela povjerenika i podpovjerenika za požar, kao i određeni poslovi obrtnika i drugih osoba zaduženih za gašenje požara, prema § 71., te da bi se moglo pozvati na odgovornost rečene osobe u slučaju

zanemarivanja njihovih dužnosti, tako će stoga biti upisane u posebni upisnik, zajedno s njihovim zanimanjima.

§ 100.

Uostalom, određeni poslovi obrtnika kod požara, zajedno s Popisom opreme za gašenje na čuvanju, moraju biti čitani svako tromjesečje svakom zanimanju, da unaprijed znaju u sličnim okolnostima, gdje trebaju preuzeti opremu za gašenje i što moraju činiti na požarištu.

Ovo se mora tiskati, objaviti i izvjesiti u gradu na uobičajenim mjestima, te proširiti da svi znaju na postojano i nepovredivo izvršenje: a svakom će se kućevlasniku osim toga dati po jedan besplatni primjerak.

Rijeka, 6. travnja 1802.

M.P.

GIUSEPPE DE KLOBUSICZKY v. r.

(DAR, JU-2, kut. 641)

